



2009 m. pradiuo išleists Šīlālės krašta (Pėitū Žemaitėjės) tradicėiniu dainū kompaktiniu pluoškėteliu kompleks (dvijū daliū). Pėrmuo dalie (pėrmamė CD) ir pateiktė autentėškė tuo krašta žmuoniū padainiuotu dainū irasė, vuo kėtuo dalie (ontramė CD) – VISI (Vilnius) folkluora ansamblē idainiuotas Šīlālės krašta dainas. (ansamblie dainiuo: Gasperātis Gītis, Jocienė Rasa, Matulevičienė Saulė, Jociš Virginijos, Juravīčios Algis, Sereičkienė Eglė, Vaginis Raimuds, Vaicenavičienė Dalė, Vičinionė Daiva, Vičins Evalds, Žilinsks Saulios.

Leidėnė ivadė rašoma: „Šis leidinys galėtū būti pirmas iš serijos leidinių, kurių tikslas grąžinti žemaičiams tai, ką iš jų kažkada užrašėme. Grąžinti ir jų pačių įdainuotas gražiausias dainas, ir folkloro ansamblio „Visi“ Žemaitijoje užrašytas ir išmuktas dainas. Garso įrašų leidinių, skirtų vienam rajonui, apylinkei ar valsčiui, Lietuvoje dar nėra daug išleista, o leidinys, kuriame skamba ne tik kaimo žmonių, bet dar ir pačių rinkėjų įdainuotas dainos, yra iš viso pirmasis. Folkloro ansamblis „Visi“, įsikūręs 1980 m, 1981 m. pradėjo rinkti tautosaką Žemaitijoje. Į folkloro ekspedicijas ansambliciai važiuodavo du kartus per metus: žiemą, per studentų atostogas, ir vasarą. Žemaitiją kaip folkloro tyrinėjimo vietą pasiūlė ansamblio seniūnas kelmiškis Valdas Rutkūnas, kuriam rūpėjo daugiau sužinoti apie savo gimtąjį kraštą. Vėliau jam tai labai praverė bedirbant Kelmėje mokykloje ir vadovaujant įvairiems Kelmės folkloro ansambliams.

Iki 1985 m. 7 ekspedicijos surengtos Kelmės rajone ir viena ekspedicija Akmenės rajone. 1985 m. žiemą vykome į Upyną, tą pačių metų vasarą – į Pajūrį, o 1986 m. žiemą – į Kaltinėnus. Šias ekspedicijas Šīlālės rajone mums padėjo organizuoti šīlališkis kraštotyrininkas Vladas Statkevičius, folkloro ansamblio „Visi“ ansamblicio Gedimino Vaišvilos dėdė. Upynoje vyko devintoji folkloro ansamblio „Visi“ ekspedicija. Daugelis ansambliciu jau buvo įgavę nemažai patirties ir tautosaką rinko iš tikro gana gerai. Visos trys ekspedicijos laikytinos sėkmingomis. Užrašyta per 1 000 dainų, taip pat šokių melodijų ir šokių aprašymų, pasakų, mįslių ir kitų tautosakos kūrinių. Upynoje susipažinome su kraštotyrininku, muziejininku Klemensu Lovčiku ir jo šeima. Svečiavomės jo namuose, apžiūrėjome jo Amatų muziejų. Muziejaus įkūrėjas ne tik detalčiai, su didele meile ir pagarba papasakojo apie kiekvieną eksponatą, bet ir išmokė drožti paukščiukus iš drebulės medžio. K. Lovčikas mums pasakė, jog Šīlālės krašte dar galima užrašyti maldelių ugniai, kai ši vakarais užklojama pelenais. Paraginti ieškoti šių savitų maldelių, įrašėme jų net keletą. Šioje plokštelėje skamba dvi maldelės ugniai [...]. Šīlālės rajone mes labai intensyviai klausinėjome paukščių ir visokių kitokių garsų pamėgdžiojimų, tad jų paviko užrašyti gana daug. Keletą jų skamba šioje plokštelėje [...].

Šiose plokštelėse skamba įvairių žanrų dainos: daugiausiai yra vestuvinių, nemažai karinių-istorinių, viena kita darbo (šienapjūtės, rugiapjūtės, medžioklės), šeimos, jaunimo, vaikų ir kt. Labai retą vaikų dainą „Oželi, oželi tu cinarageli“ padainavo S. Vėlienė, vaikų (gal buvusią Užgavėnių?) dainą „Augo miške medelis“ padainavo mokytojas, kraštotyrininkas A. Girčys iš Nemakšių (kilęs iš Šīlālės r.) Šios retos, savitos dainos variantus padainavo ir dar keletas dainininkų.

Be mūsų ekspedicijose užrašytų dainų, čia įdėtos ir 6 Stanislovo Vėlienės iš Gulbių kaimo dainos, užrašytos sūnaus Norberto Vėliaus 1988 m. Šių dainų žodžiai ir melodijos išspausdintos „Laukovos“ monografijoje (2008, „Laukuva“, II, p. 411–461). S. Vėlienė, tuomet jau gyvenusią Laukuvoje, buvo aplankę ir mūsų ekspedicijos dalyviai. Kalbėjosi su ja, buvo mieliai priimti ir pavaišinti, bet S. Vėlienė nedainavo, sakydama, jog jos dainas jau užrašęs sūnus. N. Vėlius, beje, buvo vienas iš tų, kurie ansamblio veiklą palaikė nuo pat pirmo pasirodymo 1980 m. Ir vėliau visada nuširdžiai domėdamasis klausdavo, kaip sekasi, kur ruošiamės važiuoti rinkti, ką dainuojame [...]. Įkvėpti N. Vėliaus mitologijos tyrinėjimų, ilgų pokalbių su juo, esame parengę ir keletą specialių folkloro programų: „Pasaulio medis dainose“ bei „Aušrinės įvaizdis dainose“ (jos buvo atliktos, komentuojant pačiam N. Vėliui).

Tarp daugybės „Visi“ ansamblio dalyvių aplankytų dainininkų išsiskyrė A. Bugenienė, Z. Milašienė, P. Vaicekauskienė, M. Auškalnienė, Z. Seneckienė, J. Bielskienė ir kiti. Minėtos dainininkės padainavo daugiausiai dainų. Šīlālės krašto dainininkės ir dainininkai dainuoja išlinguodami melodiją, savotiškai „išstampdami“ ją, patėsdami arba pabrėždami atskirus skiemenis. Bene charakteringiausiai dainuoja S. Vaitkienė, Ambrozų šeima ir J. Bielskienė bei S. Vėlienė. J. Bielskienė, beje, dainuoja lyg recituodama, lyg kalbėdama – ypač tai būdinga jos padainuotiems vestuvių apdainavimams ir vaišių bei humoristinėms dainoms, pvz., „Plungėj gėriau, Plungėj valgiau“ (ją žemaičių persirengėliai dainuodavo per Užgavėnes).

Tik nedaugelis dainų užrašytos dainininkams dainuojant dviese, beveik neteko užrašyti dainuojant trise ar didesnei grupei. Tad koks yra šio krašto kiekvienos konkrečios dainos pritarimas, iki šiol tebėra šio krašto paslaptis. Vis dėlto ir iš dviese padainuotų dainų galima susidaryti gana neblogą daugiabalsės dainavimo tradicijos vaizdą. Tokie charakteringi duetai yra S. Kinderienė ir J. Aurylienė, Ambrozų bei Ričkų šeimos. Šių duetų dainavimas daugeliu atveju tapo pavyzdžiu „Visi“ ansambliui, kaip reiktų pritari vidančiam dainų melodijas. Plokštelėje skambančios dainos, kaip ir dauguma mūsų užrašytų žemaičių dainų, daugiausiai yra daugiabalsės. Vienbalsė tėra J. Ambrozų padainuota „Trys seselis žlugtą skalbė“ ir, žinoma, senosios vaikų dainos.“

### KOMPAKTĖNIŪS DISKŪS PATEIKTAS ŠĖLALĖS KRAŠTA TRADICINIŪ DAINŪ PATEIKIEJU DAINAS (autentėškė irrašė ēr idainioutė VISI):

- Padainiava J. Ambroza, gim. 1908 m. Kutimu k. (Šėlalėš r.) ir J. Ambroza su B. Ambroziene, gim. 1919 m. Jucaitiūs (Šėlalėš r.): „Trīs seseles žlugta skalbė“, „Ojoj oj oj guldams“.
- Padainiava M. Auškalnienė, gim. 1902 m. Teneniu k. (Šėlalėš r.): „Dainiūket, mergelis“, „Augin tievas du sūneliū“, „Oja ja ja ja, strazdas dejava“, „Pasiejau linėliū“, „Per šileli juojau“.
- Padainiava Bielskienė Joana, gim. 1918 m. S. Obelinė (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Plungiej gieriau, Plungiej valgiau“, „Svočios stalas parieditas“, „Jei gerat gerkit“, „Užgerk moni“, „Neturiu dvara nei tieviškelis“, „Šventa Gabieta“ (maldelė), „Kregždės pamėgdžiojimas“.
- Padainiava J. Bielskis, gim. 1914 m. Skaudviliškiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.) ir J. Bielskienė, gim. 1918 m. S. Obelinė (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Vuo kame tu buvai, vuoželi mona“.
- Padainiava A. Bugenienė, gim. 1903 m. Užventi (Kelmės r.), giv. Kaltinėnūse, (Šėlalėš r.): „Augin mani maža“, „Aisim i kalna“, „Išgrauš puonams ir uriedams“, „Ein paneli par kīmeli“, „Auga kiemi dagilėlis“, „Einu par kīma“, „Kol jaunas buvau“, „Oi tu rūta rūta“, „Žalus miškas berštvinėlis“, „Sermiegeli pilka“, „Jau sauleli leidos“, „Vuo ko verki, ko dejūji“, „Praded gaideliū giduoti“, „Aš pasirinkau tave mergeli“, „Ei pūcdame pūcdameli“, „Privaziavo pilnas kīmas“.
- Padainiava O. Gaidauskienė, gim. 1898 m. Amerikoj, giv. Pajūri (Šėlalėš r.): „Numi numi, svetukā monā“, „O kur vedum eisma“.
- Padainiava A. Girčis, gim. 1929 m. Prapīma k. (Kvėdarnas apil. (Šėlalėš r.), giv. Nemakšiūs (Raseiniu r.): „Auga miške medelis“.
- Padainiava Gudauskienė Paulina, gim. 1905 m. Kīaukū k., Upinas apil. (Šėlalėš r.): „Auga duleli žaliuj gireliej“
- Padainiava Jakštaitė Julijona, gim. 1901 m. Galnės k. (Vainuta parapija): „Motušeli numirdama“, „Kada nuoru verkiu“.
- Padainiava Kasiliauskienė Julijona, gim. 1903 m. Pakarčemė k. (Poškos apil., Šėlalėš r.): „Nediekui tievui, nei muotinėlei“.
- Padainiava A. Kėkla, gim. 1912 m. Labardiu k., giv. Bitlaukė k. (Šėlalėš r.): „Mergeli mona“, „Pjovė lankoj šina“.
- Padainiava J. Kėkla, gim. 1904 m. Brokštėnu k., giv. Tūbiniūs (Šėlalėš r.): „Paršelis“, „Spragilū pamėgdžiojimas“, „Šuo“.
- Padainiava Kinderienė Stefanija, gim. 1926 m., ir Juzė Aurīlienė, gim. 1923 m.: „Oi dūdū dūdū šiaudai be grūdū“.
- Padainiava Kulikauskienė Ona, gim. 1914 m. Galvitiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Auga kīme klevelis“.



Grupelė VISI ansamblė nariū koncertoun Vilniou 2009 m. gegužės 30 d. vikosėmė koncertė Sereikiškiu parkė. Mukienės Danutė portėgrafėjė

- Padainiava Macijauskienė Barbora, gim. 1919 m. Galvitiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Nusieisu i turgeli“, „Tikus vakars be vieje“.
- Padainiava K. Miknienė, gim. 1907 m. Orvidiškiu k. (Kaltinėnu apil., Šėlalėš r.): „Kregždės, mėškėnė balondė ēr kėtū paukštiu pamėgdžiuojėmā“.
- Padainiava Zosė Milašienė, gim. 1908 m. Dirgelju k., giv. Dvartū k. (Kaltinėnu apil., Šėlalėš r.): „Kliki gulbeli ant mariu“, „Oi gieriau gieriau“, „Išdīga darži žuoeli“, „Kur žib žiburėlis“.
- Padainiava M. Musvidienė, gim. 1920 m. Laukovuo (Šėlalėš r.): „Atjuo bernėlis, atjuo jaunasis“, „Šiā nakteli par nakteli“.
- Padainiava A. Rabiza, gim. 1920 m. N. Obelinė (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Oi namo namo, šelmi berneli“, „Žalia pīva, ne kelmīnė“, „Aa-apa pa, vilks papjovė buliukā“, „Kur bobute īnumāva“.
- Padainiava Ričkus Juozas, gim. 1923 m. Petkalnė k. (Upinas apil., Šėlalėš r.), ir Ričkienė Cecilija, gim. 1926 m. Upinuo (Šėlalėš r.): „Vai ko pakiršuot, balti bruoleliā“, „Stuovi žirgelis kīmi pabalnuotas“, „Diekui tau, muotinėli“.
- Padainiava Straukienė Stasė, gim. 1904 m. Vajotu k. (Jurbarka vlsč., Tauragės apil.), giv. Upīnoj (Šėlalėš r.): „Ir išdīga apinėlis“, „Šokam šokam tū meškutė“, „Šventa Jagoba“ (maldelė), „Varpū pamėgdžiojims“.
- Padainiava Šemetienė Stasė, gim. 1915 m. Gudū k. (Namākštiu apil.), giv. Juškaitiūs (Šėlalėš r.): „Augina močiuti mus trīs kaip vīna“.
- Padainiava J. Šimkienė, gim. 1922 m. Pakoplītė k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „Čiūčia liūlia, aš pats mažas“.
- Padainiava D. Taujanienė, gim. 1908 m. Bilioniu k. (Šėlalėš r.): „Cingu lingu vis aplinkū“.
- Padainiava Vaičiakauskienė Paulina, gim. 1908 m. Bilioniu k. (Kaltanėnu apil., Šėlalėš r.): „Smūtna sesuti“.
- Padainiava S. Vaitkienė, gim. 1906 m. Jokūbaitiu k. (Jūcaitiu apil., Šėlalėš r.): „Vaikščioje motušī“, „Siejau rūteles“, „Aš išdinau visas daineles“.
- Padainiava Vėlienė Stasė, gim. 1914 m. Gulbiu k. (Laukovuos apil., Šėlalėš r.): „Oželi oželi, tu cinaragi“, „Eisim vedu abudu“, „Vākščiojau vākščiojau“, „Atein žiemeli“, „Par kīmeli ējau“, „Kakariku gaideliai“.
- Padainiava Joana Zakarienė, 1896 m. Mankaitiu k. (Upinas apil., Šėlalėš r.): „O aš dainuorius aš dainuorelis“.

Teksta pagal inportmacėjė, skelbiama CD „Šėlalėš krašto dainos“, parengė ŽELVITĖ DANGUOLĖ